

Zaak T-140/04

Adviesbureau Ehcon BV tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Overheidsopdrachten voor dienstverlening — Aanbesteding — Afwijzing van offerte van inschrijver — Niet-contractuele aansprakelijkheid — Verjaring — Niet-ontvankelijkheid — Beroep dat kennelijk ongegrond is”

Beschikking van het Gerecht (Derde kamer) van 14 september 2005 II - 3291

Samenvatting van de beschikking

- 1. Beroep tot schadevergoeding — Verjaringstermijn — Aanvang — Datum die in aanmerking moet worden genomen*
(Art. 288, tweede alinea, EG; Statuut van het Hof van Justitie, art. 46)
- 2. Niet-contractuele aansprakelijkheid — Voorwaarden — Onwettigheid — Schade — Causaal verband — Ontbreken van een van voorwaarden — Volledige verwerping van beroep tot schadevergoeding*
(Art. 288, tweede alinea, EG)

3. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — Schade — Vergoedbare schade — Kosten betreffende procedure in rechte — Daarvan uitgesloten*
(Art. 288, tweede alinea, EG)
4. *Europese ombudsman — Alternatief voor beroep bij gemeenschapsrechter — Onmogelijkheid om beide wegen tegelijk te bewandelen — Opportuniteit van klacht bij ombudsman ter beoordeling van burger*
(Art. 195, lid 1, EG; Statuut van de Europese Ombudsman, art. 2, leden 6 en 7)

1. Uit artikel 288, tweede alinea, EG blijkt dat voor het ontstaan van de niet-contractuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap en voor de uitoefening van het recht op schadevergoeding moet zijn voldaan aan een aantal voorwaarden, te weten onrechtmatigheid van de aan de instelling verweten gedraging, reële schade en een causaal verband tussen de gedraging van de instelling en de gestelde schade. Derhalve kan de in artikel 46 van het Statuut van het Hof van Justitie bepaalde vijfjarige verjaringstermijn voor de aansprakelijkheidsactie tegen de Gemeenschap niet ingaan voordat aan alle voorwaarden voor het ontstaan van de schadevergoedingsplicht is voldaan, en met name niet voordat de schade waarvan vergoeding wordt verlangd, zich heeft geconcretiseerd.

van zijn offerte, te weten zijn gebrek aan ervaring inzake het ontwerpen van installaties voor waterbehandeling, welke reden hij, daar dit criterium in de aanbesteding niet werd genoemd, steeds heeft betwist, kan de omstandigheid dat hij inderdaad pas later op de hoogte was van de vermeend discriminerende toepassing van dit criterium, de aanvangsdatum van de verjaringstermijn voor de schadevergoedingsactie niet uitsluiten tot die dag. De verjaring heeft immers tot doel, de bescherming van de rechten van de benadeelde en het rechtszekerheidsbeginsel met elkaar te verenigen. Zo is de duur van de verjaringstermijn vastgesteld met inachtneming van met name de tijd die de mogelijk benadeelde nodig heeft om de voor een eventueel beroep nodige inlichtingen te verzamelen en de feiten na te trekken die hij aan dit beroep ten grondslag kan leggen. Kennis van de feiten behoort niet tot de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om de verjaringstermijn te doen ingaan.

Wanneer in het kader van een aanbesteding voor diensten in verband met richtlijn 80/778 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water een inschrijver op de hoogte was van de voornaamste reden voor de afwijzing door de Commissie

Ook de omstandigheid dat deze inschrijver ná de met redenen omklede afwij-

zing van zijn offerte door de Commissie kennis zou hebben gekregen van een aanvullend element waarmee hij zijn beroep kon ondersteunen, terwijl hij de voornaamste reden voor deze afwijzing — die bovendien het schadeveroorzakend feit vormt in de zin van artikel 46 van voornoemd Statuut — van meet af aan heeft bestreden, kan er niet toe leiden dat als aanvangsdatum van de verjaringstermijn wordt genomen de datum waarop hij kennis kreeg van dit aanvullend element. Dit klemmt te meer, daar op de dag waarop diezelfde inschrijver naar eigen zeggen de hand wist te leggen op het inschrijvingsdocument van één van de inschrijvers die waren toegelaten na afloop van de eerste selectiefase, en zelfs op de dag waarop hij zelf meende over voldoende bewijselementen te beschikken om een beroep tot schadevergoeding te kunnen instellen, namelijk toen de Ombudsman in zijn beslissing kritiek uitte op de Commissie, de vijfjarige verjaringstermijn nog niet was verstreken.

Hieruit volgt dat, anders dan in het geval waarin een verzoeker niet tijdig kennis heeft kunnen nemen van het feit dat de schade heeft doen ontstaan, en daardoor niet over een redelijke termijn heeft kunnen beschikken om zijn beroep in te stellen, er geen aanleiding is om de datum van het verstrijken van de verjaringstermijn vast te stellen op een latere datum dan de normale datum waarop deze termijn verstreek.

Daar komt bij dat hoewel de verjaring alleen geldt voor de periode die meer dan vijf jaar vóór de datum van de

stuitingshandeling is gelegen, en de tijdens latere periodes ontstane rechten onverlet laat, dit alleen geldt in het uitzonderlijke geval waarin is aangetoond dat de betrokken schade na het feit dat eraan ten grondslag ligt, dagelijks opnieuw is ontstaan. Dit is niet het geval, wanneer de betrokken schade, aangenomen dat zij daadwerkelijk is geleden, zelfs al is de volledige omvang ervan wellicht pas na de afwijzing van de offerte van genoemde inschrijver voor de betrokken opdracht duidelijk geworden, niettemin ogenblikkelijk door die afwijzing is veroorzaakt.

(cf. punten 39, 55-61, 67)

2. Voor de niet-contractuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap moet zijn voldaan aan een aantal voorwaarden, te weten de onrechtmatigheid van de aan de gemeenschapsinstellingen verweten gedraging, het bestaan van reële en zekere schade en een rechtstreeks causaal verband tussen de gedraging van de betrokken instelling en de gestelde schade. Wanneer aan één van deze voorwaarden niet is voldaan, moet het beroep in zijn geheel worden verworpen, zonder dat behoeft te worden ingegaan op de andere voorwaarden voor die aansprakelijkheid.

Het verlies van de kans op het verkrijgen van een vervolgoedpracht kan hoe dan

ook alleen als een reële en zekere schade worden aangemerkt, wanneer vast zou hebben gestaan dat zonder het gestelde onrechtmatig handelen van de Commissie de eerste opdracht aan verzoekster zou zijn toegewezen.

(cf. punten 75, 77)

3. Aangaande de schade die is geleden doordat kosten zouden zijn gemaakt ter verkrijging van bepaalde bewijsmiddelen, kunnen de door de partijen met betrekking tot de procedure in rechte gemaakte kosten als zodanig in geen geval als een van de proceskosten onderscheiden schadepost worden beschouwd. Bovendien wordt met „procedure” in artikel 91 van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht, ook al wordt vóór de fase in rechte doorgaans heel wat juridisch werk verricht, alleen de procedure voor het Gerecht — en niet tevens de precontentieuze fase — bedoeld. Dit blijkt met name uit artikel 90 van dit reglement, waar sprake is van de „procedure voor het Gerecht”. Dergelijke kosten aanmerken als schade die in het kader van een beroep tot schadevergoeding kan worden vergoed, zou in strijd zijn met de regel dat de kosten die zijn gemaakt tijdens de fase die voorafgaat aan de procedure in rechte, niet voor vergoeding in aanmerking komen.

(cf. punt 79)

4. Door de instelling van de Ombudsman heeft het Verdrag de burgers van de Unie naast het beroep bij de gemeenschapsrechter een alternatieve weg geboden om hun belangen te verdedigen. Deze buitengerechtelijke, alternatieve weg beantwoordt aan specifieke criteria en heeft niet noodzakelijk hetzelfde doel als een beroep in rechte. Bovendien blijkt uit artikel 195, lid 1, EG en artikel 2, leden 6 en 7, van besluit 94/262 inzake het statuut van de Europese Ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van zijn ambt, dat deze twee wegen niet tegelijk kunnen worden bewandeld. Hoewel de bij de Ombudsman ingediende klachten de termijn voor een beroep bij de gemeenschapsrechter niet schorsen, moet de Ombudsman immers zijn onderzoek beëindigen en de klacht niet-ontvankelijk verklaren wanneer de betrokken burger tegelijkertijd bij de gemeenschapsrechter een beroep heeft ingesteld met betrekking tot dezelfde feiten. De burger moet dus beoordelen welke van de twee beschikbare wegen zijn belangen het best kan dienen.

(cf. punten 83-84)